

SUMARI

<i>De revolucions i altres qüestions no menys urgents</i> , de Rosa Gurrera Martínez.....	9
<i>Revolució</i> , de Clara Centenera Ribas	13
<i>L'assemblea</i> , de Marta Rollan Font	23
<i>Qui és en Karl?</i> , de Mercè Casellas i Lucas.....	31
<i>Bolero</i> , de Carme Ballús Molina	41
<i>El dia que va morir Philip Seymour Hoffman</i> , de Maria José Moya Benet.....	49
<i>La nina</i> , de Carme Castellarnau i Arfelis	53
<i>Ulls que no veuen, cor que no se'n dol?</i> , de Montserrat Alay Suárez.....	61
<i>Tres portes</i> , de Joan Carles González Pujalte	69
<i>Girls Just Wanna Have Fun</i> , de Mireia Venancio Abella..	75
<i>Cavallets de fira</i> , de Marta Tarrés Abella	85
<i>Dret d'admissió</i> , d'Ada Roig Carreras.....	91
<i>Un petó, un desig i una paraula</i> , de Laura Busom Fuertes	99
<i>Kintsugi</i> , de Jacint Bofias Alberch.....	107
<i>El buit</i> , de Sílvia Armenjach Escarré.....	115
<i>Tres punts</i> , de Jesús Bernat Agut	121
<i>Fort federal</i> , de Carles Castell Puig.....	129

Índex d'il·lustracions	139
Premis Vent de Port (1994-2022).....	141
Autors seleccionats en les diverses edicions del Premi Vent de Port (1994-2022)	143

DE REVOLUCIONS I ALTRES QÜESTIONS NO MENYS URGENTS

Segons les fonts consultables a la xarxa, el vent de port, altrament conegut com a “tramuntana”, és un vent fort i fred que ve del nord. Només fent una ullada és fàcil comprovar que a Tremp i a la seva comarca hi bufa fort. Diuen males llengües que, com d'altres vents, té una influència torbadora sobre l'equilibri mental. I cal certament estar una mica destarotat o esventat per portar vint-i-nou anys apostant per la cultura, com fa aquesta gent de la Casa del Sol Naixent, i convocar any rere any aquest premi literari. Com dirien aquells, cal estar tocat per la tramuntana.

Sí, aquesta ha estat la vint-i-novena edició del Premi Vent de Port de contes, i això que teniu entre les mans és el volum que aplega els relats seleccionats, començant pel guanyador. I això que esteu llegint (si és que ho esteu llegint) és el pròleg que a mi m'han demanat.

Em dispo, doncs, a fer-ho amb tota cura. Em pregunto, en primer lloc: què se n'espera, d'un pròleg? Què és de rigor contemplar-hi, encara que després, com sol passar i sospito que passarà també amb aquest, no se'l llegeixi ningú? Aplicada, recorro a la definició corresponent de l'Enciclopèdia Catalana, que en la primera de les accepcions que enumera (la més pertinent en aquest cas, ja que és precisament la referida a la literatura) especifica: “Introducció, discurs introductiu a una obra que acostuma a ressenyar-ne els mèrits, el valor, o també a situar-la enmig d'un context i d'unes circumstàncies determinades.” Som-hi, doncs.

M'adono, de fet, que al context i a les circumstàncies ja m'hi he referit en començar. Poc més hi podria afegir. Em queda, doncs, ressenyar els valors i els mèrits

dels relats. Però, ben mirat, qui soc jo per fer això? No, definitivament no em sento qualificada per emetre, respecte a aquestes narracions, judicis de valor. Permeteu-me, doncs, que em limiti a una valoració general i us digui de tot cor que llegint aquests relats m'ho he passat la mar de bé. Que m'han seduït per la seva creativitat, pels temes i situacions que plantegen i per com els resolen. I també per la seva diversitat.

Dit això, n'emprenc la presentació. Començo pel guanyador, de títol suggeridor: "Revolució". En ell Clara Centenera ens situa en un futur proper on les màquines ens han pres el lloc. Us sona, potser...? Però no, no es tracta de cap visió apocalíptica a l'estil de les sagues de *Terminator* o *Matrix*, ni tampoc espereu trobar-hi cíborgs o replicants de cap mena. Aquí tot és molt més proper, molt més quotidià. I, per si això fos poc, en lloc dels tons foscos que solen acompanyar el gènere distòpic, aquest relat ple d'energia i d'esperit luddita ens anima a revoltar-nos contra la nostra obsolescència programada. Que vigilin, les màquines, que els humans quan ens hi posem som ben durs de pelar!

En un futur proper se situa també "Kintsugi", de Jacint Bofias, i des d'allí ens planteja els possibles efectes de l'orgull prometeic sovint atribuït als nostres científics, així com la possibilitat que, un cop arribat el pitjor, emprin els seus coneixements per a fer marxa enrere i recompondre l'ordre que han destruït.

Com proven aquests dos relats, podem imaginar el futur, especular sobre ell. Però i si, de debò, el poguéssim preveure? El podríem modificar, aleshores? A "Cavallets de fira" Marta Tarrés concep un personatge sotmès a la maledicció de Cassandra: sap què passarà, però ningú no la creu. I així, és veu incapaç d'evitar els mals que veu venir.

Sí, ens podem preguntar per la nostra capacitat d'anticipar el futur i d'influir sobre ell. Però potser som més propensos a plantejar-nos quines possibilitats tenim d'encarar el present i assumir el passat, d'elaborar-ne els cops i les mancances per tal que ens deixin de fer mal.

Carles Castell narra amb gran sensibilitat, a “Fort Federal”, les vivències d’un nen que s’enfronta a una pèrdua, segurament la primera de la seva vida. No sabem què en farà, temps després; esperem que aprengui a portar-ne el pes. Però sí que sabem què fa, davant d’una situació similar, la protagonista d’“El buit”, de Sílvia Armenjach: intenta omplir les seves mancances, però escull un mal camí: no fa més que eixamplar el forat, fins a convertir-lo en un pou sense fons.

D’altres, en encarar-se a un passat o un present insatisfactoris, optaran per l’evasió: així ho fan la protagonista d’“El dia que va morir Philip Seymour Hoffman”, de Maria José Moya, i el de “Dret d’admissió”, d’Ada Roig. Però la fugida a través de la fantasia o la cerca de paradisos que acaben revelant-se cementiris d’elefants, no són la solució. La realitat s’imposa, i el passat, vulguem o no, forma part de nosaltres.

Parlant de fugides, tampoc no és fàcil fugir de la vergonya, com mostra Carme Castellarnau a “La nina” amb fi sentit de l’humor. Allò que més voldríem amagar, per poc que ens descuidem es pot posar en evidència. I més encara si ens ajuden alguns veïns benintencionats.

Tornant al passat, aquest se’ns pot presentar també quan menys ens l’esperàvem, com passa a “Ulls que no veuen, cor que no se’n dol?”, de Montserrat Alay. I, tot i que no sempre el seu retorn és benvingut, hi ha un immillorable recurs per mirar de fer-hi les paus: l’escriptura.

Sí, afortunadament l’afany de pair el passat i refer la vida no necessàriament s’ha de saldar amb un fracàs. A “Un petó, un desig i una paraula”, Laura Busom ens presenta tres personatges que coincideixen en una cruïlla i saben trobar el bon camí. Mireia Venancio, al final de “Girls just wanna have fun”, ens permet d’albirar un futur on es recupera allò que es creia perdut. A “Bolero”, un relat d’aromes rodoredians, Came Ballús ens presenta dos personatges femenins lligats al que ha estat, i malauradament encara segueix sent, el destí de tantes dones: la submissió i la renúncia. No és fàcil alliberar-se’n. Fins i

tot s'hi pot deixar la pell. Però queda una esperança: si una dona cau, una altra prendrà el relleu.

Cal tenir present, però, que no sempre el que està en qüestió és el passat personal. La història col·lectiva té, com sabem, no poques ferides obertes. Alguna es pot tancar, com mostra Mercè Casellas a “Qui és en Karl?”.

En Karl, la Conxita, la Carme, l'Estela, la Mariana, l'Elisa, la Clara que potser no és la Clara, el Nil i en Henry Hill... Aquests són, com veureu, alguns dels personatges que protagonitzen els contes que teniu a les mans. D'altres no tenen nom, però no per això els manca identitat, la que els seus autors els han conferit. Què passa, però, quan una història està a punt de néixer però encara no se n'ha decidit el protagonista? Potser el que narra Marta Rollan, a “L'assemblea”...?

Per acabar, cal reconèixer que de vegades el passat és incert. O és ignorat, o no està clara la línia que el separa de la fabulació. Com narrar-lo, aleshores? A “Tres punts”, un relat que reflexiona sobre els límits de tot relat, Jesús Bernat ens fa partícips d'un joc metaliterari, una confrontació de narradors cap dels quals no té l'última paraula. Perquè aquesta, naturalment, la té el lector.

Així que ara sou vosaltres, lectors, qui la teniu. Jo ja he dit tot el que podia dir. Seguiu llegint.

ROSA GURRERA MARTÍNEZ

REVOLUCIÓ

Clara Centenera Ribas

Las primeras se limitaban a moverse por el suelo de casa [...]. Pero los modelos más recientes son robots repletos de sensores y cámaras mucho más sofisticados.

ÁNGEL JIMÉNEZ DE LUIS, *El Mundo*. 8 d'agost de 2022

N'hi havia unes deu. Totes de cartró i precintades. Des que ens havíem decidit a fer la comanda no passaven els dies, però aquella setmana, per fi, havien arribat. Transport ordinari, matí laborable, discreció. Dempeus i en rotllana ens les miràvem. Reprimint, qui sap, si fer un salt endavant o donar la volta i marxar cames ajudeu-me.

De tant en tant, per defecte professional, la mirada escombrava el terra cimentat del garatge. Feixos d'immundícia s'acumulaven a les cantonades, però si la Lurdes en feia cas omís nosaltres no podíem fer altra cosa, de totes maneres ja feia setmanes que estàvem a l'atur i de sobte vinga, què esperem! Va sentir-se d'entre el grup. D'un moment a l'altre una vintena de cossos esmunyint-se entre ells per arribar a prendre entre les mans una d'aquelles capsas. Ungles, dents, desesperació. Al cap de pocs segons un xiulet es va fer sentir per damunt del bullici, ressonant i multiplicant-se per les quatre parets. Lentament, ens vam anar separant de les capsas ja obertes, completament esbocinades.

Estaven a sobre dels bocins de cartró. Sí, per fi, translúcides i immaculades. De plàstic de midó de patata, lleugeres, doble calibre, capacitat de bomba d'uns 50cl, mànec de goma antilliscant i mira per poder fer punteria. Per fi, pistoles d'aigua de llarg abast, primera qualitat, demolidores. Tot seguit la Lurdes, batí de pèl sintètic cordat amb un llaç de veta sedosa, llavis resseguits i monyo alt,

va dir “que cadascú n’agafi dues, la resta les amagarem aquí al garatge, de recanvi”. Estava visiblement emocionada.

Feia dies que planejàvem aquell moment, així doncs totes sabíem el que caldria fer un cop les capsos haguessin arribat i les haguéssim obert i haguéssim agafat les pistoles i les haguéssim carregat d’aigua. Totes sabíem el que calia fer. Així i tot, el vertaderament complicat era fer-ho. Si més no això ens va semblar al principi.

La nit ens fuetjà el rostre en sortir al carrer, però la veritat és que el fred d’aquell diumenge no el recordo, no. Tan sols recordo que tenia l’esquena ben recta, perfilada per l’orgull i, per què no, per un xic de malícia. En petits grups vam anar acomiadant-nos i enfilant cap a les respectives cases, cadascuna amagant entre les carns i les jaquetes aquelles pistoles amb les quals volíem començar la nostra revolució. Sí senyora, s’havia acabat el bròquil. Estàvem fartes del servilisme cec d’uns robots apàtics que ens havien pres tota la clientela, tota sense excepció. Volíem tornar a treballar de dilluns a divendres, amb la calidesa del plomall, el xim-xim, els guants color xiclet arrapats a les mans. Ens sentíem totes abanderades de la convicció que la neteja és benestar. Estàvem enfadades i el millor: decidides. Es tractava, totes ho sabíem, d’una revolució col·lectiva i, tanmateix, individual. Cadascuna hauria de cometre l’atac pertinent amb el seu propi ventall de possibilitats, amb màxima prudència i, és clar, amb bona punteria.

I va ser infal·lible. Ni ens ho creïem. Un èxit darrere un altre.

Quan arribava el diumenge al vespre i ens reuníem religiosament al garatge de la Lurdes, ens ho explicàvem tot fil per randa per saber quin de tots havia estat l’atac més factible, quin el més letal. Unes quantes havíem pujat a l’ampit de la finestra a l’hora inversemblant de la migdiada, servint-nos, per què no, d’unes simples escales de doble canya. Damunt dels tres esglaonets, arraulides per fer-nos invisibles, ens havíem situat a l’altra banda de la finestra oberta que ventilava la casa i, amb una destresa excel·lent, les havíem aconseguit tocar. Tocar i enfonsar.

El premi de contes Vent de Port és organitzat per l'associació cultural, recreativa i juvenil La Casa del Sol Naixent de Tremp i amb la col·laboració de l'Ajuntament de Tremp. El premi d'enguany ha estat concedit per un jurat format per Josep Fabà, Ada Castells, Vicenç Llorca, Anna Ballbona i Rosa Gurrera. El conte guanyador ha estat *Revolució i altres narracions*, de Clara Centenera. L'equip de coordinació és format per Elena Magrí, Goretti Vintró, Francesc Vintró, Carlota Codina, Albert Farré i Abril Ayala, i la correcció ha anat a càrrec de Laura Aubets, Laia Escolà, Marina Roman i Maria Admella.

La Casa del Sol
Naixent
Pallars Jussà
Lleida

Ajuntament de Tremp
Pallars Jussà
Lleida

© de la tria: La Casa del Sol Naixent, 2023
© dels textos: els autors respectius, 2023
© de les il·lustracions: els autors respectius, 2023
© del pròleg: Rosa Gurrera Martínez, 2023
© d'aquesta edició: Pagès editors, S L, 2023
Sant Salvador, 8 — 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: juliol de 2023
ISBN: 978-84-1303-476-8
DL L 337-2023
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

— imprès a lleida —▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.